

JOURNAL ARMÉNIEN
MANZOUME-LEFKIAR
38, Grand' Rue de la S-Porte, 38
CONSTANTINOPLE

ՏԵՐ ՍԻ ՏԵՐԵՐ
ՅՈՂԱՆՆԵՐ Տ. ՊԱՅՄԱՆՅԱՆ
ՈՐՈՒՆԴՈՒՆԻՍԻՐ ՏԵՐԱՎԱԳՐՈՒՄ
ԻՍԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
38, Պաշտ Կի Տառնեթ, 38
Ինքնագրութեան ուղղութեամբ գրութիւններ
եւ չեն տրուիր:

Մանգումի-Էփեսոս

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՌԱՅԻՆՈՍԵՆԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՂԱՎԱԳԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

“ՄԱՆՁՈՒՄԷ, ԿԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՄԷՆ ՈՐ ԱՐՇԱՆՈՍԻՆ

منظومه افكار

ارمنيجه بوى وسياستى غزته در
صاحب امتيازى: او حالى فرید
ادار: خاندان باب علی خاندان: نومر ۲۸

Պարզ համար	Տարեկան վճարման
80 ԴՁ:	50 ԴՁ:
Գաղափարական համար	108 ԴՁ:
Կրթամատենի համար	25 ԴՁ:

ՅԱՅԱՍՏԱՆԻՍԻՐ ՊԱՅՄԱՆՅԱՆ
Մէկ տեղամէկ համար, տարբեր 5 ցուցիչ
Մէկ տեղամէկ տարեկան համար
մասնագործող պայմաններ:

10 ՓԱՐԱ

10 ՓԱՐԱ

ԵՐԵՍՈՒ ՎՐԱՅ

Մի, չե՛մ գիտեր, ի՞նչպէս խօսեմ
մտքներէ ձե՛ անհայտ մեր կրթական
գործիքի վարկիւններուն:

Գիտէ՞ք ի՞նչպէ՞ք մը մէջ կը առաջ-
տան այսօր Սամաթիայի երկու հակա-
վարժարանները, քանի մը խղճաւոր
մարդոց երեսէն մինակ:

Կը առաջադրեն, չորս հինգ ամիսէ ի
վեր, ու առաջին մէկ Սամաթիայի մը
վարժարանին խնդիրը չկրցա՛ւ կարգա-
դրուիլ զնաց:

Ան ի՞նչ արգելափակիչ ճշգրտութիւն-
է, որով կը վարժարի մեր կրթական
գործընկերները:

Չորս հինգ հասարակական խնդիր
մարդիկ, խնդիր մըն է յարգանքի,
այլ է քանի մը ամիսներ առաջ, Սա-
մաթիայի վարժարաններուն շուրջը,
առաջին մը ամբաստանեցին, անշուշ-
տեմանքով մը, բան մըն ալ վարժա-
րաններուն ընդհանրեցնելու կարգին,
խօսեցին թաղին մէջ, ու վարժա-
րան, զարգացող, աշակերտ իրար անդա-
ցին, որուն երեսէն հասարակ վարժա-
րանները, այսօր մասնաճիւղ են այն ան-
կարգաբար ու զգալի կացութեան, ու
որուն նմանք մը չկուր:

Տնօրէնը, խղճաւորութեան մը հա-
մար, հրամայեցան վարժարանին, զգո-
գործութեանը պատճառ ըլլալով թաղին
ընդհանրութեան, որոնք կը ստիպէին
զինքն չլքել իր անբան շանքերով
զուրկ հանած կրթութեան գործը:

Տղաքը, աղջիկով մանուկ, Տնո-
րէնին և ուսուցչին մը վարժարաններէն
հեռացած օրէն, զարգացող անձնակա-
նութեան մը խնդիրն էր, որովհետեւ
պատճառ էր սուս իրաւ բան մը տեսնե-
նալ մը, ալ ան կողմերը զուրկին
իմէ կարծի չեն երթար, սկսան հեռու
հեռու փախչիլ իրարէն:

Կարգերը սկսան կազմաւորուիլ,
զարգացող խղճաւորութեանը անհայտ
բազմաթիւ համարանութիւնները մաս-
ցաւ, և ալ ալ զիտեց, որ, ծնողները
համարժէտ պարտական իրենց աղջկ
ու աղջիկներուն զարգացնելով, ու չի
ընտելան անոնց վրայ: — ասիկա եւ-
րեւոյթ մըն է, որ ամէն բան կը քա-
ղաքէ խնդիր ունեցողին:

Ան կացութիւնը տեսնել ժամանակ
մը, ու, ու՛ր մէկը, — ու՛ր, քննած ան-
արարութիւն, — եւտ, բաւ թէ,
պէտք է զայն դարձանել:

Ու այսօր, շատ անգիտ տեղեկացու-
եցինք մըն է որ կը պարզէ ան, ու
որուն վրայ կարելի չէ ցաւ չգալ, ա-
մէնէն կոկնցողիկ արտաճումով:

Դասարանները աշակերտ չէ միա-
ցած, դասանախընդիրները անհիշե-
նունեան կանոնաւորաբար, կարգ մը
կայ, որ միշտ երկու ուսանողի
համար, — որուն հետեւանքով անոնք
պայտայ մը կ'ընեն միմեկ, ուսուցիչ
զարգացող, զարգացող տուն: — աղջիկ չա-
տեր փոքրցը կը խախտեն, և ուրիշ-
ներ... չէ՛ք տեղի տալով... Կը հար-
կադրուին օտար վարժարաններէն զինքն,
վարժարաններէն:

Ան մարդիկ, — քանի մը թաղա-
կանի կարծիք, բանէ մը խաղաղ չու-
նեցող, — որոնք պատճառ եղանք են
ու կացութեան, հակառակութեան մը

հետեւանքով, իրենց յարգութիւնով կը
փառաբարեն, միշտեւ Սամաթիան և
վարժարանները, որով որ
քաղաքում կը դիմեն, և հետեւ չե-
ան օրը, կը անոնք դատաւարաւոր-
անք զգաւ ինքզինքնին դուրսերէն
փակելու, զուրկանալ վրայ վարժող մը
չգտանալու պատճառով:

Հիմա, զարգացողները, քանի մը ան-
հարաւորութեան քանակները խաղալիք
կապի ի կողմ զնացը մը կը փորձեն, ու
ո՛ւ մէկը կ'երթար աղջիկ:

Իրերը ա՛նչպիսի խօսուին են որ, ու-
րիշ խօսքի չեն կարողիր, իրենց բա-
վանդակ կոկնցողիկ հանգամանքը
զգացնելու համար:

Միմեկ թէ, ա՛ն, ինչու արեւօք,
անոնք որ պարտականութիւնը ունեն,
— ալեք ունի՞մ մատով ցոյց տալու
զանոնք: — աս բաներուն առիթ չառ-
նալ, կը թողուն որ քանի մը խղճաւոր
մարդու կեցողութեան ցաւաւոր հակառա-
կութեան համար, երկու ամենակա-
րուր վարժարանները քաղաքում իր-
մեն, — ա՛ն վարժարանները, զորս Ս.

Պարթաւը Հայր իսկ առիթը ունե-
ցած էր դեռ քիչ ամիսներ առաջ հիւս-
ցումով զնահանելու, և փափաք
յայտանով զանոնք օրինակ տեսնելու,
միւս ըսողը վարժարաններուն:

ԶԷ պիտի ուզուի վերջապէս ուղա-
դրութիւն դարձուիլ աս կացութեան
վրայ, անոնց կողմէ, որոնք անոր
պարտականութիւնը ունեն, չԷ պիտի
ուզուի, և ինչու արեւօք:

Հիմա զարմանալիք բան է աս:

Ենով Աւրմ

Գ. Ե. — Աս տողերը գրելէ ետքը,
տեղ մը կը կարգաւ տեսութիւններ
դրայ, անոնց կողմէ, որոնք անոր
պարտականութիւնը ունեն, չԷ պիտի
ուզուի, և ինչու արեւօք:

Հիմա զարմանալիք բան է աս:

Ենով Աւրմ

Գ. Ե. — Աս տողերը գրելէ ետքը,
տեղ մը կը կարգաւ տեսութիւններ
դրայ, անոնց կողմէ, որոնք անոր
պարտականութիւնը ունեն, չԷ պիտի
ուզուի, և ինչու արեւօք:

Հիմա զարմանալիք բան է աս:

Ենով Աւրմ

Գ. Ե. — Աս տողերը գրելէ ետքը,
տեղ մը կը կարգաւ տեսութիւններ
դրայ, անոնց կողմէ, որոնք անոր
պարտականութիւնը ունեն, չԷ պիտի
ուզուի, և ինչու արեւօք:

Հիմա զարմանալիք բան է աս:

Ենով Աւրմ

Գ. Ե. — Աս տողերը գրելէ ետքը,
տեղ մը կը կարգաւ տեսութիւններ
դրայ, անոնց կողմէ, որոնք անոր
պարտականութիւնը ունեն, չԷ պիտի
ուզուի, և ինչու արեւօք:

Հիմա զարմանալիք բան է աս:

Ենով Աւրմ

Գ. Ե. — Աս տողերը գրելէ ետքը,
տեղ մը կը կարգաւ տեսութիւններ
դրայ, անոնց կողմէ, որոնք անոր
պարտականութիւնը ունեն, չԷ պիտի
ուզուի, և ինչու արեւօք:

Հիմա զարմանալիք բան է աս:

Ենով Աւրմ

Գ. Ե. — Աս տողերը գրելէ ետքը,
տեղ մը կը կարգաւ տեսութիւններ
դրայ, անոնց կողմէ, որոնք անոր
պարտականութիւնը ունեն, չԷ պիտի
ուզուի, և ինչու արեւօք:

Հիմա զարմանալիք բան է աս:

Ենով Աւրմ

Նե՛մա՛յը կը նետար պարկայնեցու ճակ-
տին, այն Չօլան որ հաղթարու-
նալու ժամանակ անորոգողը ան-
պատուութեան քննադատական մը՝ Տրեյֆի-
ւը՝ ցնիւրեւուն մէջէն խլեց: Այն Չօլան
որ իր Ռաֆայ Մաթանեանը քանակ
հասարակութեան դուրսէ՛ր գրաւուն մարդկ
փառապաշակ ու ունի և յաւիտեանս
գոյութեան իրաւունքը մը՝ իր կիսաւարտ
«Չօլա Աւաղարաններ» շնորհիւ,
այն Չօլան որ իր անունին արժանա-
գովը և իր անողորմ երկերուն ալմու-
կովը կը լեցնէր ամբողջ աշխարհը,
մեռաւ յանկարծ, գործող և տաժա-
նակ մահով մը:

Գո՛ւր որ երեքարապէս պատուե-
ցաւ ամբողջ Բաքիի երանքներուն մէջ
և զայն խորունկէն ցնցեց, Բաքիին
ցաւը չէր միմեկ, ալ ամբողջ Ֆրան-
սայի, ամբողջ մասնաւորապէս արեւել-
քին, որուն ճանաչողութեամբ արարեցին
մէկէ էր: Եւ ասոր համար իր մահը
որ և է մեծ կարեւորութիւն ունե-
ցող մահ էր ասիկա ընդարձակ
ընդհանրութեան համար, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը
չէր, որովհետեւ մահը մահաւորութեան
իրաւունքը չէր, որովհետեւ մահը մահա-
ւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր, որովհետեւ
մահը մահաւորութեան իրաւունքը չէր:

Թե՛նիկը եկան հասարակութիւն Չօլա-
նի ճանաչողութեան եղած էր ալ անխախտ
թիւնը չնայեալ իրաւունքը ու թանկութե-
րուն:

Իր մահուան ցաւաւ մահաւորութեան
թիւնները չեն կրնար զոյգ ընել:

Դո՛ւնապաճութիւնը պատմութիւնը

Պատմութիւնը դո՛ւնապաճութեան Տիկ. Սո-
նիէ արցունքներով պատմեց ինչ որ
տեսած ու անցած էր:

«Մ. Չօլա և Տիկին Չօլա, երկէ
գեղէն, Մաթանէն, հոս հասան ժամա-
նակին առաջ, որովհետեւ ցաւները
սկսեցին Տիկին Չօլայի շատ զուարթ էր:
Իր յարկը ալեք անցնելէ ետք ըսաւ
ինքի թէ իր նմանակներին չմիմեկ
աւուրած է և ծիծելելով ընդհանր խոս-
եց: Պատմութեանց թէ գործաւոր-
ներ պիտի զան առաւուն և պիտի նո-
րոգեն:

—Միմեկ որ գործաւորները քան
կրթիկ չեն վառեր, ըսաւ արիւնք:

Առաւուն, ժամը ութին, եկան
միասն մարդները և գործաւորները:
ապագային որ կամայ աշխատին, որ-
պէսզի ըսեց իր անհղիւղ Տիկ. Չօլայի
որ ինքի կ'արթնանար, Սակայն,
ժամ 9/12 եկաւ և ոչ մէկ անց կը լը-
նար սենեակին, ապաւոր մը դուռը
զարկաւ:

Ապաւորապէս չառնելով ինքի
եկա մաստաւը: Սիրտը զոյգ եւաւ:
գործաւորները որ միջոցով դուռը կտորե-
տարեւ ու ներս մտանք: Մ. Չօլա
չապիկով անկեղան գետինէր քիչ
մէկերէն անտէր սոսնձակ իրար
մէկերէն անտէր սոսնձակ իրար
մէկերէն անտէր սոսնձակ իրար
մէկերէն անտէր սոսնձակ իրար

Օրագրութիւնը իրար կ'ուռնէր: Ե.
կան նաև կրթական և գեղարուեստի
նախարար Մ. Շուրիէ, զիդարուեստի
և հանր. կրթութեան նախարարութեան
նախնային պետ Մ. Բալայար, գրա-
դարան տնօրէն Նախարար Ապրիլ Էր-
ման, գրադարան, հրատարակչի
Մ. Փիլի Քարապի և այլն և այլն:

Չօլայի պատմութիւնը զրան առջեւ
թերթի թերթի թուղթեր գրած էին,
ուր ինքզինքնին կ'արձանագրէին: Այդ
թուղթերը կ'ընդօրինակուէին լրա-
գրողներու կողմէ: Իրիկունք ընտանի-
քին պահանջեցին վրայ այդ թերթերը
տամարի մէջ մտնելու:

Տեսնելու էր թէ ինչպէս կը լեց-
նէին այդ թուղթերը...

Այն լուրը թէ Չօլա միմեկին թը-
թուէ չնայեալ եղած է և իր կինը ծանր
հիւստիք, պահ մը չարաւոր եմթա-
րութիւնը մը պատմեց ամէն դէ:

—Չօլա անձնապաշտ եղած...
Սակայն այս բանը երբեք, երբեք
չէր պատահել այդ մեծ միմեկին, յան-
դուքին երեւակայութեան, աշխատ-
անցին իրենց գործին և անհիւստ կորու

Դուք արարեցիք
 թանկան արարեցիք

Հարուածներու ազդեցութեամբ մահ.

կի հանդէսը լրացնելով ասպետայ
կնշաւոր յոյսին հաւատարմին և շտեմ

նութիւնները . երջանիկ և նուիրական

(Gyngwylt)

